

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1604

Vita S. Theodosii Coenobiarchæ, ex ea quæ est apud Surium ex Metaphraste, omni acceptatione digniſſima. Floruit præcipuè Anno restauratæ salutis 511. & seq. Symmacho Romanam sedem administrante, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42667

VITAS. THEODOSII COENOBIIAR-
che, ex ea qua est apud Surium ex Metaphrasse, o-
mni acceptatione dignissima. Floruit præcipuè Anno
restaurate salutis 511. & seq. Symmacho Romanam
sedem administrante, Anastasio autem Imperij sce-
ptrum tenente peruenit verò vsq; ad Annum Domini
536. De alio eiusdem nominis, professionis, &
regionis, hæretico Eutychiano, qui vix-
it sub Mariano Augusto, consule C.
Baronius ut in mar-
gine.

vide Tom.
6. Ann. C.
Baron a. 511.
Item T6. 7.
Item eundem
Tom. 6. an.
451. & 452.

BEATVS Theodosius ex vico, quem Magari-
assum nominant, situm in regione Cappa-
docum, oriundus (qui antea propter igno-
bilitatem obscurus, postea propter eximias &
plane admirandas virtutes, omnibus cognitus)
patrem habuit Proæresium: matrem autem Eulo-
giam; qui filij sui virtute excitata, monasticam
vitam amplexa dicitur. His ortus parentibus re-
ligionis & pietatis laude ornatissimis, optimis
etiam ab ijs disciplinis eruditus fuit. Cumque
assiduo philosophandi studio teneretur, & rara
quodam moru probitate, & ingenij splendore o-
mnium animos ad se inuitaret, statim hoc ei mu-
nus demandatum fuit, vt sacros populo codices le-
geret. Ardebat tunc incredibili quadam, loca san-
cta visendi, cupiditate; cumque crebrius inter le-
gendum locus ille ei occurreret, quo Deus Abra-
he præcipiebat, vt relicta terra & cognatione sua
ignotas regiones peteret, confestim acriter infla-
matus patriam reliquit, seque varijs longinque
peregrinationis difficultatibus obijcere minime
dubitauit, vt præsens, loca illa, in quibus humani
generis

11. Ianuarij.
Patria & pa-
rentes The-
odosij.

Mater eius
facta mo-
nacha.

Lectoris
fungitur
officio.

humani generis redemptor, nos suo sanguine
sempiterna morte liberauit, contempletur.

Ut autem Antiochiam venit, statuit Symeonem
illum toto orbe celeberrimum inuisere, ut pres-
bus, eius & benedictione munitus, iter suum
ne vlla difficultate conficeret. Verum appropin-
quantem ad columnam, Symeon proprio nomi-
nem nomine compellauit: & obuentura spiritus
prophetico prædixit. Theodosius verò Symeonem
complexans, plenus spe bona capessuit: iter
Deo duce ad sanctam lætabundus ciuitatem per-
uenit. Præerat tunc ei ciuitati Archipræsul
Iuan-
nalis, à quo peramanter exceptus, loca sacra
sua
ma animi veneratione obiuit. Inde inuocato
dus precibus & lachrymis Numine, coepit ap-
cogitationes suas reuoluere, quodnam vitæ
potissimum eligeret, idne quod ab omni fami-
ri hominum consuetudine remotum est, an pos-
sibile quod cum propriæ salutis cura, officium etiam
charitatis erga proximos coniunctum habet. Qu-
terum in abditam se solitudinē recipere, & qui-
tem agere, id nequaquam tutum esse iudicauit
qui nondum callidi serpentis insidias perspectas
haberet. Si enim ex ijs qui in mundo militant,
mo, inquit, est tam inuicta audacia & tam insig-
nificans stulticia, ut, nisi sit planè rudis & in re militari
mnindò inexercitatus, à linea in medios statim ho-
stes irruat, quomodo ego cui manus non sunt eru-
ditæ ad prælium, nec digiti ad bellum, nec super-
na sum accinctus potentia, idque cum sit consti-
ctus longè periculosior, aduersus principatus
aduersus potestates, aduersus mundi principatus
tenebrarum huius sæculi, aduersus spiritualium
nequitiam, possem in acie consistere? Restat igitur
ut illi

Symeonem
sylytem in-
uist.

Deliberat
secum de
certo vitæ
genere eli-
gendo.

Ephes. 6.

ut me ad sanctos patres & longo rerum usu ex-
ercitatos conferam, quod eorum disciplinis in-
stitutus: inimicorum impetum sustinere va-
leam.

Hæc prudenti secum deliberatione habita,
Longino cuidam beato seni, doctrina & pietate
facile principi, se in disciplinam tradidit: cuius
ab ore dum totus penderet, tam excellentem bre-
ui temporis spacio virtutum omnium perfectio-
nem adeptus est: ut Longinus minimè dubitave-
rit, eum templo cuidam Deiparæ sacro præfice-
re. Hoc autem contigit ad hunc modum. Erat in
finibus Bethleem pia quædam matrona, quam I-
celiam vocabant; hæc omnes suas facultates, quæ
erant amplissimæ in fabricam templi huius con-
tulerat, ut quod ætatis reliquum erat, in eo dege-
ret. Quia verò, qui rem diuinam faceret non ha-
bebat, Longinum adiit, eumque, ut Theodosium
templi huius rectorem constitueret, multis pre-
cibus rogavit. Itaque templo Præpositus, coepit
in signi sanctitatis fama omnibus innotescere, ea-
que de causa diuinis quodammodo honoribus
affici, quos ille, non secus quam sempiternos ani-
mæ suæ hostes, perhorrescens, fugam inijt, & in
excelsu cuiusdam montis speluncam, quæ etiam
hucusq; sacris eius reliquijs diues esse fertur per-
uenit. Fama est, hanc speluncam eandem esse quã
tres Magi sua mansione celebrem reddiderunt,
quando Bethleem ab oriente venientes, per aliã
viam domum redire diuinitus moniti sunt.

Hoc igitur in loco constitutus Theodosius, to-
ta mente de diuina pulchritudine cogitabat;
adeo ut noctes & dies in precib. cõsumeret & præ
diuini amoris dulcedine, assiduo lachrymarum
imbre maderet. De cibi potusue tẽperãtia super-
fluum

Longino se
in discipli-
nam tradit.

Præficitur
templo.

Fugit in
speluncam.

Cibus eius

fluum foret aliquid dicere, cuius refectio dicitur
lorum ossa, aqua macerata, lautum illi splen-
dum frequenter nutrimentum præbuerunt. In
petuis triginta annis, panis nihil gustavit pe-
rùs. Labores maiori alacritate, quam alij volu-
tates, amplectebatur; corporis verò delicatam
quã animæ nobilitate indignas, repudiabat. In
indolis præstantia & mirifico virtutum splen-
re, non pauci virtutis amatores excitati, ad es-
ventitarunt, quos ille benignè susceptos, cum
pietatis studio fovit, & ad cælestis vitæ discipulo
præclare erudiuit. Et quia virtutum omnium
damentum, in assidua mortis cõmentatione
esse non ignorabat, dignum sanè relatu, quod
egit. Discipulos quippè suos blandis ad le-
vocabat, ijsque multa luculenter admodum,
mortis utilitate differebat, deinde sarcophago
aptare iubebat. Illis verò alacri mente præcep-
obedienciæ exequentibus, Theodosius prop-
co spiritu sic eos affabatur. Sepulchrum quod
est paratum, sed quis vestrum eius encarnia
brabit? (solebat enim inter alia quoque tem-
nosse, austeritatem tristitiamque gratia moco-
ta solvere.) Quidam autem Basilius, dignus
sacerdos, virtutis autem studio, Theodosio, qui
psum spiritualiter genuerat, æqualis, verba
in ventum à viro sancto minimè prolata se-
sermonem eius excepit & proptero alacriq; animo
respõdit; Equidè ò pater huius sepulchri primus
celebrabo encarnia. Et protinus flexis genibus
nedic, inquit, pater, & voti huius me cõpotè fac-
Nec mora. Theodosius data benedictione, omnia
quæ lex vult fieri mortuis, tertianas inquam,
nouenas & consequenter etiam quadragenas
ri mandauit. Quibus per ordinem ritè peractis
Basilius

**Mortis me-
moria vera
philoso-
phia.**

**Obserua huius
vsu antiquum
tertianarum
&c. pro de-
functis.**

Basilii neque febre correptus, nec capitis dolore vexatus, neque vlla omnino morbi molestia fatigatus, tanquam molli quodam & suavi somno sopitus, excessit ad Dominum. His perfectis quadragesimo ab obitu eius die, visus est in canticis vespertinis, cum reliquis fratribus, diuinas laudes psallere. Et quidem cum solus Theodosius corporeis eum oculis cerneret, Aetius autem quidam, vir insignis & strenuus cælestis vitæ æmulator, vocem eius audiret, petijt is à Theodosio vti hanc videndi facultatem à Domino sibi impetraret. Altera igitur nocte, Basilii cum rursus adesset, Theodosius eum Aetio ostendit; qui gaudio incredibili perfusus, contineri non potuit, quin in amplexus & oscula riuere vellet. Sed Basilii non modo apprehendi non potuit, sed aëri similis euasit, cum dixisset alijs audientibus; Salui estote o patres & fratres, salui estote: me autem de cætero non videbitis amplius. Hoc fuit primum virtutis testimonium Theodosij. Secundum autem priori nullo modo est inferius.

Die illo, qui Christo ab inferis resurgenti sacer est, cum neque panis, neque vinum illis esset, quibus sacram communionem peragerent, vel corpora, longa quadragesimalis ieiunij inedia exhausta, reficeret, discipuli eius inter se mussitantes, magistrum summæ negligentie arguere, quod quæ ad tanti festi solemnitatem necessaria erant, non curasset. Ille verò audito murmure, bono eos animo esse iussit, tantum precibus incumbere, & sacram de more mensam pararent. Nam qui olim (dicebat) tot Israelis millia aluit in solitudine, & ingentem hominum multitudinem paucis admodum panibus ad satietatem pavit; hic ipse nos quoque curam gerens: abundè quæ

Necessa-

Mira res.

Fiducia eius
in Deum.

Ab inspera-
to alimenta
afferuntur
S Theodo.
60.

necessaria sunt, suppeditabit. Hæc cum discipulorum animos ad salutarem contentiam excitasset, accidit ea die, præter expectationem omnium, ut parvulorum sarcinæ, & discipulorum onustum, ad eos veniret. Theodosij promissum cumulatè expleat. Desideret hæc Dei providentia, omnem diffidentiam fam discipulis adimere, sed mox alia fam necessitate urgente, in eandem prolapsi sunt. vir quidam opulentus, qui egregio studio ductus assidue benignè faciendi nam excolebat; & inopiam Christo famum, suis facultatibus sustentabat. Hunc Theodosij discipuli percepissent, ægre dum passi sunt, sese propter solitudinem, homini isti incogniti erant, à tantorum participatione bonorum exclusos esse Theodosij tur adeunt, & extremam iterum rerum inopiam, in qua versabantur exponunt; & obsecrant, ut se suamque necessitatem, isti opulento & benignitatis laude præstant, nec, nè tandem graviore paupertatis pressi, deserta loca, & cum ijs religiose tutum, relinquere cogentur. Quibus Theodosius rursus, qua prius, constantia respondit, vehementer turpem animorum abiectioem sceleratam diffidentiam admirari, quod sese hominibus quam Deo supplices exhibet. Qui implet omnem animam esurientem, escam in tempore oportuno, & pullis cornu cibum præparat. Quare, inquit, excelsus estote, & discite toti, qui vos vni Deo consecratis, ex Deo pendere. Vix hæc erat, & ecce homo quidam, animal ante se onustum agebat; quod cum iter per viam

Præclara
eius spes in
Deū animi-
que magni-
tudo.

nafterij, cui Theodosius præerat, haberet, sub-
stituit, nec ullis plagis ab homine, vt iter institu-
tum perficeret, impelli potuit. Quo viso, homo
ille stupore oppressus, laxato freno liberum
ei iter quo imperus ferret, concessit. Tum recta
ad Theodosij monasterium contendit. Subse-
quitur homo, & cognita ibidem, quæ fratres pre-
mebat, inopia, larga eis manu subuenit. Quo be-
neficio fratrum animi erecti, nec deinceps ad
humanam opem, sed Dei misericordiam respe-
xerunt.

Interea cum splendor virtutum omnium ex ea
spelunca, in qua Theodosius cum suis laticabat,
longè sese lateque diffunderet, numerus discipu-
lorum ad eò excreuit, vt loci illius angustia om-
nes capere non possent. Quæ res Theodosio in-
gentem curam iniecit. Considerabat enim, si am-
plissimis monasterium terminis dilataret quie-
tis & silentij bonum dissipatum iri. Si autem ne-
glecto animarum fructu, sibi soli viuere pergeret
diuini nominis iram pertimescebat. Hac animi
fluctuatione aliquamdiu iactatus, cum quid opti-
mum factu esset, discernere non posset, ad diuinâ
mentem consilia sua reuocare statuit. Tandem
cum nihil Deo gratius esse intelligeret, quam
virtute & exemplo, animas Christi sanguine re-
demptas ad cælestis disciplinæ normam erudire,
thuribulum mortuis carbonibus plenum in ma-
nus sumpsit, impositoq; rhure, eremum vastâ obi-
uit, Deum pura mente deprecans; vt locu ampli-
ori monasterio fundando aptu ostenderet. Cum
autè plurima deserti loca inâbulasset, nullumq; è
thuribulo signum accepisset, ad speluncâ suâ re-
dire maturauit; & ecce, speluncæ iâ propinquior
factus, ignis è mortuis subitò carbonib. cū sua uis-

Nota miram
Dei prou-
dentiam.

Augentur
indies dis-
cipuli fama
virtutum e-
ius excitati.

Thuribulo
Dei uoluntate
tatem ex-
quiri.

Monasteriū
ciuitatis in-
star extruit.

fima odoris fragrantia erupit. Nec moram
continud in eo loco fundamentis, monasteriū
um, vel vt melius dicam, præclarum virtutum
habitaculum constructum fuit, quod deinde
& studio Theodosij in eam excreuit ampli-
nem, vt non modo virtutum splendore, sed
rum omnium commoditate, ciuitatem aliquam
populo frequentem & officinis celebrem vi-
ret; eoque magis, quod hic communi fraterni-
omnia citra laborem præbeantur, & ab exte-
quæ nos sæpè transuersos agunt curis libera-
verò habitationum varietas & diuersitas. est
in re præclaram quamuis ciuitatem superat
quod certò hic ordine locoque & animæ & o-
pora curantur, & omnibus cum egenis tum pe-
grinis, sua habitacula designata sint; tanta cu-
tate, vt nemini omninò aditus præcluderetur.

Benignitas
eius in pau-
peres.

Cæterum Theodosius pauperum & mole-
rum curam assidud gerebat, tanta fide tantaque
charitate, vt sanguinem ablueret; vulnera
daret, labra admoueret labris eorum, quos
caro mutila alijs horrorem præbebat; & ita
blandè & sapienter, vt calamitatem moderatè
ferrent, consolabatur. Porrò tantum erat in

Eximia cha-
ritas in mo-
nasterio.

monasterio, tamque excellens charitatis
um, vt si singula oratione describerentur, omnia
planè admirationè superarent. Nullus despo-
batur, nullus indignus habebatur cõmiseratio-
Alijs vestes, alijs pecuniz, alijs res aliz tribue-
tur; nemini verò alimenta negabantur. Atque

Vno die
plusquam
cent mensæ
parantur.

minerunt quidem, qui ad hæc ministrabāt. Sed
die plusquam centum mensas parasse. Et
manus quidem misericordiz fons erat huius
modi, & tam abundè scaturiens, Dei autem
qualis? Num dubitare quis poterit, quin multam
gratiam

atque ad infinitis partibus superabat.

Fames valida vniuersam regionem inuaserat omneque ex quo ad eam affligebat, vt spes nulla pellende reliqua, videretur. Interea adfuit dies ille qui fausta populi acclamatione, & palmis virentibus Christo sacer est, quo pauperum & agrorum multitudo, alias quidem capta festi occasione de more, tunc vero fame cogente ad monasterium venerunt. Peractis sacris, cum ingens hominum multitudo, dira confecta fame ad mensam confueret, ministri qui huic officio deputati erant, multitudine deterriti, panis portionem ad libram vocandam censuerunt; & ne aduentantium multitudo vniuersa absumeret: fores occluserunt. Accidit interim vt Theodosius accederet, qui cum vim ianuis a multitudine afferri cernebat, gratum omnibus introitum praeiuit, omnesque summa benignitate cibo potuque reficiendos curauit.

Fames.
Dies festus
Palmarum.

Ingens numerus pauperum patitur.

Ministri igitur cum non semel Theodosij virtutem experti essent, quamuis apud se taciti facultates monasterij in dubium vocarent, ingredi tamen volentes admiserunt: & imperantis moti auctoritate, benignè, quidquid alimenti in domo erat, ministrarunt.

Quid ergo Deus admirabilem? crescebat singulis momentis hominum multitudo, nec tamen alimenta decrescebant. Stupebant ministri, nam quò plura ipsi larga manu pauperibus erogabant, eò se plura habere videbant. Similem omnino Dei munificentiam in festo quodam virginis Deiparae sacro experti sunt; in quo cum summa panis penuria laborarent, & magnus ille Theodosius consuetæ benignitatis gratiam omnibus præberi iussisset, omnipotens

Præclarum miraculum.

Eseç die in-
tüs augetur.

Tria Vale-
tudinaris
extruxit.

Insignis e-
ius pruden-
tia. in disci-
pulis instru-
endis.

Deus ita alimentorum copiam auxit, ut
modò abundè quo sese reficerent pauperes,
rent, sed etiam plurima, sublata mensa, domo
asportarent.

Porro quia hoc vnum sibi vel maxime ten-
erat, sedulaque mente noctes diesque agens,
quomodo charitatis opera erga proximum ex-
ceret, tres alias domos extruxit. Vnam quibus
ijs, qui solo pietatis studio ducti, se totos a mun-
do segregauerant, attribuit; in qua corporalis
firmitate oppressi, valetudinem commodè sus-
tere possent.

Deinde duas ijs permisit, qui nulla sancti-
vitæ obligatione obstricti, in mudo versabantur,
quibus hac ratione omnia summa beneuolentia
significatione suppeditabat, ut simul cum corpo-
ris sanitate sempiternam animæ salutem con-
sequerentur. Et ita quidem hæc ordinata et
vniuscuiusque personæ & conditionis & dig-
nitatis ratio haberetur. Prudentè enim considerans
pro ingeniorum varietate, varia quoque spiri-
tualis vitæ alimonia præbenda esse.

In suorum autem animis disciplina imbu-
dis, mirum quanta sit vsus industria, quanta
teritate. Cum enim ab omnibus otium, tanquam
certissimam vitæ spiritualis pestem profligandam
ita tamen singulis labores imponebat, ut pro
vniuscuiusque ingenij & virium præstantia, con-
augeret vel minueret. Dignitatis vel diuitiarum
nulla omnino ratio habebatur; nam quamquam
multi egregio natalium splendore illustres in
ius disciplina versarentur, omnia tamen for-
orum instar, ut Christi gratiam consequerentur
despiciebant. Multi etiam qui in medijs multo-
rioribus humanæ sapientiæ laude præstantibus
fuerant

fuerant ita eius disciplinis informabatur, ut tum demum se veram sapientiam adeptos putarent, cum ea, quæ est propter Christum, stultitiam tota mente totisque viribus amplexati essent. Sategebat enim vel maximè Theodosius, ut omnes, qui se eius in disciplinam tradiderant, ad veras & solidas virtutes pertingerent. Parum enim esse existimabat, ad suam quandam sensum pietatis (quo imperiti homines omnia metiuntur) pervenire, sed operam dabat, ut etiam in discretionem spirituum exercitati, ad aliorum salutem scienter possent incumbere. Hinc multi ex ipsius disciplina, Pestores, multi Episcopi prodierunt, qui omnibus in locis impressa sanctitatis suæ vestigia reliquerunt.

Multi ex Theodosij disciplina Episcopi prodierunt.

Porro discipulos suos comitate magis & ratione, quam austeritate, in omni disciplina officio continebat; Quod si verò alicuius delictum increpationem exigebat, ita verborum & vultus austeritatem temperabat, ut semper benevolentiam & charitatem suorum erga se aleret conservare; cauebatque diligentissimè, nè vnquam vel minima invidia vel discordiarum scintilla in monasterio fomentum caperet. Sacros codices assiduo & sibi, & suis patentes esse voluit, nec passus est vnquam, vel tempus, vel n orbem, vel senium, vel aliquid eorum quæ accidere solent, divinorum lectionem interrumpere. Ad quam si dies non sufficeret illius lucem lucerna supplebat in nocte.

Invidiam & discordiam summo semper studio & monasterio profligavit.

Erat eo tempore Imperator, qui primo quidem præclarum religionis & virtutum de se specimen præbere visus, paulò post Acephalorum pollutus errore, cunctos, qui Christi

* Hic fuit Anastasius.

N 2 Eccle-

Imperator
Acephalorū
hæresi infe-
ctus, Theo-
dosium op-
pugnat.
Auri trigin-
ta libras ei
mittit.

Constantia
eius aduer-
sus Impera-
torem.

Litteræ eius
ad Impera-
torem.

Ecclesiæ cum auctoritate præerant, in erro-
rum pertrahere conatus est. Alios itaque
& exilijs, alios promissis & muneribus aggressus
est, Postremò quoque Theodosium, quem rebus
virtutum omnium gloria antestare sciebat, mu-
tis mirisque machinis à fidei constantia subve-
tere tentavit. Et quidam mira calliditate quibus-
dam de vincire cogitabat. Aureum triginta lib-
rum munus ei transmisit, asserens se comperta
habere, fratres graui rerum omnium inopia
laborare; quare vellet grato transmissum
munus, animo suscipere; eoque fratrum ne-
cessitatibus benignè consulere. Theodosius, quod
uis non ignoraret, quorsum Imperatoris libe-
ritas spectaret, tamen ne videretur offensio-
licuius præbere occasionem, munus quidem
miserit: ita tamen ut duplici aduersarium dam-
nificeret. Nam postquam Imperator, Leonem
iam in pedicis habere existimaret, miserit ad
qui erroris confessionem ab eo postularent. Tu-
verò Theodosius tempus adesse ratus, quo vel
signi victoria, vniuersam Acephalorum perni-
am profligaret, vel certè præclaro certamine, si
guinis sui effusione, Christi Iesu veram fidem Ec-
clesiam Dei consignaret: litteras ad Imperatorem
in hanc sententiam dedit; Cum hæc duo propo-
ta nobis sint, ò Imperator, vel turpiter & illibe-
liter viuere, consentiendo Acephalis, vel per-
clara morte, recta patrum dogmata sequendo
cubere: scito mortem nobis hac vita esse chariorem.
Tantum enim abest, ut hæc noua summæ impietatis
dogmata sequamur, ut non modo ad extremam
vitæ spiritum præcedentes patrū leges retineamus
sed eos etiā qui mente scelerata sanctissimas
doctrinis refragari audent anathemati sub-

ciemus; sed nec vllum ex Acephalis ordinatum, per vim suscipiemus. Absit vt tantum impietatis crimen committamus; quin potius, vt vos pro patria, ita & nos pro vera & sincera fide lubenter animas profundemus; etiamsi sancta ipsa loca igne cremanda sint; & crudele spectaculum moribundis oculis haurire cogamur. Quid enim opus est solo nomine, quando ipsa sacra reuera afficiuntur contumelia? Nos igitur nequaquam admittimus aliquid sentire; tantum abest dicere, quod a sanctis & cecumenicis concilijs discrepat. Aduersus hæc & ignis accendatur, & ensis acuatur, & mors quoque acerba nobis adferatur; imò verò si fieri potest, pro vna innumerabiles; nos verò nunquam tanto scelere nos astringemus: vt patres nostros, eorum placita abrogando, probro afficiamus. Testes sint eorum sudores, quos pro fidei constantia susceperunt; testes eorum certamina cum multa sanguinis effusione: quæ nobis cum sempiterna nominis memoria reliquerunt; testes postremo eorum libri, multiplici eruditione & pietate referti: quæ omnia apud nos firma & immobilia & apud posteros rata manebunt.

En qui constantier, vir sanctus, Conciliorum decretis, censuerit inhiendum.

Hæc epistola, Imperatoris statim perfidia expugnata fuit; & viri sancti prudentiam pariterque constantiam admiratus, vt sempiternum nominis sui dedecus, quod vehementer extimescebat, euitaret: mutata ratione literas ad eum dedit; quibus & se purgare, & speciosam pietatis causam suis dictis factisque obtendere nitebatur. Sed ea tamé, vera vel simulata pietas, diuturna non fuit; nam vt asinum conficantem auertere difficile est, ita animam non vero pietatis studio imbutum, in pietatis officio diu continere impossibile. Rursus ergo aduersus purissimæ religionis defensores edi-

Imperator literis apud Theodosium excusare se nititur.

**Ece quanta
sit quatuor
Conciliorū
generalium
auctoritas.**

**Discipulos
suos, ex soli-
tudine ad
populum in
fidei constā-
tia retinen-
dum euocat**

**Damnat
exilio ab
Imper.**

**Restituitur.
Mors Imper-
atoris.**

ēta adere, rursus omnem impietatis suae melius mouere. Sed Theodosius, qui tota mente ad tyrij palmam aspirabat, non segnius se opprobriis Contemptis enim Imperatoris scriptis & decretis, minisque horribilibus, Dei templum ingressus suggestum conscendit, manuque silentium edicens: Si quis, inquit, quatuor Synodos non tantū quanti euangelia esse existimat, sit anathema. Hic dictis, cum omnes sua constantia in admirandam nem adduxisset, gradum per medium eorum relit, & recta ad vicus & ciuitates alias reuertens cunctos sua grauitate & oratione ad constantiam veræ fidei, ad vltimum vsque spiritum reuocandū, adhortans. Nec his contentus, discipulos suos aliosque disciplinæ suæ sectatores, tanquam exercitus è solitudine eduxit, eosque in varias regionis partes distribuens, vt populum ad veram dei professionem constanter retinendam hortarentur, dimisit. Ipse autem primus ante alios venerandos canos, & promptum animi studium ostendens, nutantes stabiliebat, stabiles confirmabat, locordiores excitabat, promptis & ad certandum cum aduersarijs paratis, animi firmitudinem maiorem addebat; aduersarios autem tem animo adedò magno & generoso extermiabat: vt omnes congressum eius vehementer formidarent.

Hæc cum Imperatorem ad iram furoremque prouocarent, perpetuo eum exilio damnauit. Sed Christus Iesus, pro cuius ille gloria decernebat; seruum quidem suum Theodosium ab iniuncto exilij poena eripuit: Imperatorem verò miserabilem valde interitu oppressit. Tunc subito Ecclesie tranquillitas, quæ magno eius furore vehementer turbata fuerat, reddita fuit, & Theodosij virtus con-

nium prædicatione in cælum sublata: & ipse cum multis alijs, qui præclare pro fidei & Ecclesiæ libertate decertauerant, ab exilio in pristinum dignitatis gradum restituti.

Sed omissis reliquis, libet ea quæ vir sanctus cum admiranda opinione virtutis gessit, profequi. Cum quotannis in veneranda viuificæ Crucis exaltatione, facer omnium ordinum cœtus, de more congregaretur, circa locum qui dicitur Hieratheon, adfuit quodam tempore & ipse cum sua societate Theodosius. Quædam autem mulier, cuius mamillam cancer morbus miserabiliter inuaserat, cum eidem sanctæ Crucis solennitati interesset. & ex Isidoro viro religiosissimo intellexisset Theodosij præsentiam, ilicò in spem recuperandæ salutis, si eius vel conspectu, vel contactu frui posset, veniens accurrit. & mamillam sensim aperiens, Isidori adiura auxilio, cuculli contactu sanitatem suffurata est: Simul enim atque pannû attigit dolor omnis recessit. At ille, qui fidei virtutem in muliere iam perceperat, protinùs conuersus, timorem, qui eam inuaserat, blandis admodum verbis soluit. Isidorus autem (qui oculos quoque suos aspectu miraculi pascere cupiebat) cum mamillam curiosius contemplatus fuisset, & omnipotentis Dei bonitatem in seruo suo Theodosio clariùs cognouisset, vix mentis compos in diuinas laudes prorupit, factumque ad omnium notitiam diuulgauit.

Postquam tyranni illius, vt antè diximus, morte, Ecclesijs omnibus & monasterijs summa pax & tranquillitas restituta fuisset, Theodosius quodâ tempore Bethleem orationis gratia, pergens, indeque reuertens, ad Marcianum diuertit. Cùm autem post oscula, atq; mutuas salutationes, & ser-

monem

Insigne mi-3
raculum.

Ille quædam
mulier
in Bethleem
oracionis gratia
pergens, indeque
reuertens, ad
Marcianum diuertit.

Marciani
magna ino-
pia.

monem spiritalem vltro citroque habitum, pe-
pus eos & fames ad mensam inuitaret, Marcianus
qui extrema frumenti inopia laborabat, lentis
aqua coctum apponi iussit, suamque inopiam
quo minùs panis poneretur, modestis admodum
verbis indicauit. Accidit interim, vt Theodosius
tãtam Marciani inopiam admirans, defixis in bo-
bam eius oculis, granum frumenti in eam, necesse
casu quo, decidisse cerneret. Quod hilari, & con-
dextera illinc tollens, Ecce, inquit, frumentum
quomodo vos frumento egere dicitis? Hoc
lepidè & iucundè à Theodosio dictum factum
fuisse, Marcianus tacitus secum multa cogitans
supinis granum manibus accepit, & illud in bu-
reo, tanquam vberem indè messem futuram rep-
fuit. Sed longè hoc granum eius expectationes
& multorum etiam fidem, vt non dubito super-
nit. Nam vt altera luce horreum ingressus est,
dit emota penè mente, horreum fructibus reple-
dans. Marcianus stupore planè oppressus, animi
que nunc huc nunc diuidens illuc, Theodosius
confestim per vnum è suis discipulis ad eam
mirabilis spectaculi societarem aduocauit. Quod
fuit protinùs vocatus Theodosius, & horreum
magnam frumenti copiam foras etiam effudit
inuenit. Laudant illi igitur Dei bonitatem, no-
tamen minus præsentem potentiam, quàm illam
qua olim in deserto Christus quinque panibus
copiosam hominum multitudinem pavit, admi-
rantur.

Matth. 14.
& 15.

Matronæ di-
tissime & re-
ligiosissime
filius, mirè
exuatus.

Mulier quædam Alexandrina, opum & diuitiarum
existimatione princeps, vnicum habebat fili-
um, quem tempore quodam cum æqualibus iu-
bundum, in puteum decidisse cognouerat, & ex-
tremo mortis periculo inuolutum, viri cuiusdam

auxilio summa sanctitate præditi, non sine ingen-
 ti omnium admiratione, euasisse. Cùm enim vicini
 puerum (quem iam certo certius extinctum ex-
 istimabant) è putei profundo extracturi accurris-
 sent, atque in imum descendissent, inuenerunt (di-
 ctu profectò mirum) puerù siccis vestibus, aquis
 ipsitanquam firmissimo solo insidentem. Tan-
 dem cùm eum funibus extractum in terram col-
 locassent, ingens hominum multitudo ad mira-
 culi spectaculum confluens, auidè totius rei euen-
 tum cognoscere voluit. Tum puer quendam sibi
 alxisse monachum tali habitu, amictu & forma
 retulit, cuius ope è mortis ipsius faucibus ereptus
 fuisset. His pia mater auditis excitata, ad suum per-
 tinere officium existimauit, hominem illum per
 valla eremi loca inquirere, vt aliquam ei grati-
 animi significationem ostenderet. vt verò suo co-
 mitata filio ad Theodosij monasteriù venit, puer
 protinus patrem agnouit, & magnis clamoribus
 illum sui conseruatorem appellauit. Mater incre-
 dibili perfusa gaudio, ad sancta eius se genua pro-
 uoluit, & poplites ambabus prensans manibus,
 calidas in eos lachrymas effudit; & Theodosium
 non solum filij sui seruatorem, sed & vitæ suæ au-
 ctorem merito vocauit.

*Puer agnos-
 cit Theo-
 dosium, à
 quo fuerat
 seruatus.*

*Mulier post
 crebros ab-
 ortus, saluè
 edit prole.*

Hic autem miraculo aliud simile cognoui-
 mus. Mulier quædã singulis annis miseranda val-
 de abortione, cum extremo vitæ periculo confi-
 ctabatur. Hæc cùm nullum suæ calamitati reme-
 dium relictum cerneret, fidenter ad magnum illù
 Theodosium perrexit, & lachrymis magis quàm
 verbis calamitatis suæ rationem exposuit; atque
 tandem enixè à viro sancto contendit, vt data be-
 nedictione, primum quem paritura esset infantè,
 Theodosium appellari permitteret. Annuit vir
 lan-

sanctus, & mulier non vt prius ingenti cum dolore, sed cum gaudio puerum cum vultu formosum moribus admodum insignē peperit; quia deo gratia Theodosij quoque disciplina seclatus, in eius vita, sancti viri officio sanctus fuisse perhibetur.

Bruchos & locustas ne noceant, & exeret.

Cum bruchus aliquando & locusta terrarum pularentur, atque omnes agrorum fructus non minus quam hostes deuastarent, Theodosius miseræ gentis clamores & lachrymas miseræque uis iam extremæ senectutis vinculis confectus gradum facere nequiret, salutem tamē propriam communi postponens, discipulorum se manibus ad locum, in quo calamitas illa sæuebat, dedisse iussit. Cumque supplicibus in cælum misericordiam diuinam implorasset, tandem bruchos & locustas conuersus, Parcite, inquit, bori & agriculturæ pauperum; hoc enim uobis communis quoque Dominus præcipit. Hæc cum dixisset, examen illud mansit quidem in regione illa, sed veluti scedere cum agris into, fructuum damnum omninò nullum intulit.

Cum fratribus aliquando opus esset vestimentis, & vir sanctus, tunc temporis summa pecunie inopia laborans, eorum necessitatibus occurrere non posset, hortatus est eos vt præsens necessitas onus patienter ferrent. At illi, molestiam illihibere perrexerunt: Tum sanctus. Quid, inquit, turpis hæc corporis sollicitudo vos angit? Spiritus uestram in vno Deo figite, cuius vos seruitio consecratis; & ille abundè necessitatibus nostris prouidebit. Altera die præter expectationem præsentia effectum sunt consecuta. Adfuit enim vir quidam incertum vnde veniens, qui centum aureos in fronte eis dono dedit; qui statim ad usum vestimentorum fratribus seruièrunt.

Rurfus suos fratres ad confidentiã in Deũ hortatur.

Cum quodam tempore magnus hic Theodosius, cum Iuliano viro multis philosophiæ disciplinis egregiè ornato, & pastoralis officij, Ecclesiæ eius, quæ est in Bosra, laude præclaro, ad Bosrenorum civitatem iter haberet, mulier quædam genere nobilis, sed vitij nobilior intemperantis lingue peculantia in virum Dei inuecta planum eum & impostorem vocitavit: & ecce mox penas iusto Dei iudicio, subitaneo mortis supplicio, luit. Inde verò digressi, ad Apostolorum templum quod est propinquum, profecti sunt. Monachi autem quidam ex monasterio propinquorū, morbo Severi infecti, visis sanctis illis, ligno quo fratres ad Ecclesiam vocari solent, antè horam consuetam pulsarunt, & ad synaxim eos conuocarunt. At Theodosius, cum intellectis insidijs, zelo repleretur, extremum illis excidium à Barbaris futurum interminatus est: lapidemque à lapide diuellendū prædixit. Cuius minas paulò post effectus consequtus est. Nam Agarenorum quædam multitudo, nocturna incursione, monasterium coniecto igne inflamarunt; & quosdā ferro trucidarunt, quosdam in miseram seruitutem captiuos abduxerunt, locumque vniuersum, acerbum omnium oculis spectaculum, reliquerunt. Et hæc quidè narratio apertè est disciplinæ & castigationis, altera autem, quæ sequitur planè est gratiæ & vtilitatis. Dux Romani exercitus (quem Comitem Orientis de more vocabant) nomine Cericus, vir militaris gloriæ laude præclarus, cum incursionem contra Persas faciendam suscepisset, & multa de magno Theodosij sanctitate auditione percepisset, cepit ardenti desiderio eum prius visitandi flagrare, quam copias suas in hostes duceret. Adijt igitur beatum virum, & postquam multa, quæ cum ad

Mulier atrocis conuicij in sanctum, diras penas luit.

Cericus dux Romani exercitus Theodosium visitat.

En quanti
ciliciū san-
cti viri fiat.

Nota quod
adhuc in cor-
pore positus
appareat
alijs.

Claret spiri-
tu propheta-
rum.

ad animæ, tum ad corporis salutem spectans
cum summa quadam animi sui voluptate ha-
set, tanto in virum sanctum amore exarsit, ut
pro eius cilicio, quo magnus ille Theodosius
nem domabat, diceret, se aliorum omnium
rum loco, hoc vno, hostium gladios & cuspi-
excepturum. Quo quidem indutus, in Christi-
mine, quod sibi Theodosij precibus propitium
re confidebat, ita in hostes inuasit, ut paruo
mine eos fuderit fugaueritq; & præclaram
riam, cum maiori nominis sui gloria, domum
portarit. Quam quidem victoriam non propitium
sed Theodosij virtuti cum insigni gratiarum
one acceptam retulit. Dicebat enim; illo ipso
pore, quo manus cum hoste conferebamur,
nia densis tenebris inuoluebantur, omnesque
latores densa caligine circumfusi, cerni non
terant; ego autem te mihi ducem, & manu
has nunc illas prælij partes sequendas esse, sig-
cantem habere videbar; donec horribili citum
inimicis iniecto, turpi sibi fuga salutem quaerere
Neque in hoc solum prælio, sed in multis alijs
terrarum & maris periculis adesse, plurimum
ab imminente mortis periculo eripuisse Theo-
suum compertum est.

Iam verò quam admirandus in futurorum
scientia extiterit, operæ pretium est videre. Qu-
dam die præter consuetudinem fratres omnes
consueto signo, ad orationis studium & sacramen-
taxin vocati sunt. Cumque alacri omnes animi
sola obedientiæ virtute admoniti convenissent
rogabant, quidnam esset, quod eos ante consue-
orationis horam conuocasset? Tum ille, qui pro-
simo intellectu suo lumine futura contemp-
tur, omnes ad ardentissimum pietatis & orationis

nis studium hortatus est: multisque cum lachry-
 mis impendentem diuini iudicij furorem aduer-
 sus Orientem, eis annunciauit. Sexto autem ab eo
 quo hæc prædixerat, die auditum est, Antiochiam
 ingenti terræ motu corruisse, & vniuersa ciuita-
 tis ornamenta, in puluerem & fauillas redacta.

Antiochia
 corruit.

Sed præter alias virtutes, quibus in omni vi-
 ta ornatissimus fuit, nulla eximia eius humilitate
 admirabilior videtur. Orta quandoque fuit inter
 duos ex fratribus, grauis admodum discordia, ita
 ut nullis planè rationibus inimicitæ componi
 possent. Theodosius igitur, cum neque disciplinæ
 seueritate, neque vlllo verborum fulmine, conce-
 ptum animis odium expugnare posset, supplex se
 ad eorum pedes demisit, & ut sese à tam tetra pe-
 ste curandos præberent, enixè rogauit; nec prius
 è puluere terræ vir summa auctoritate præditus
 surgere voluit, quàm eos ab errore & præsentis
 exitio ad vitam reuocaret.

Eximia hu-
 militas.

Fuit autem inuicta planè patientia, in omni &
 animi & corporis ægitudine; ita ut ingenij illius
 magnitudo, cunctis admirationi esset. Cum verò
 effata iam senectute, ad Brauium euocandus es-
 set, acutissimo morbi telo confixus, tanti s fuit æ-
 gitatus doloribus, ut omnes ad lachrymas & mi-
 sericordiam prouocaret; cum quidam vir gran-
 deus, pater, inquit, quin te ad Deum tota mente
 precandam componis, ut morbi sæuitia, se remit-
 tat? Cui ille, Missos quæso facito sermones istos;
 nam cum huiusmodi cogitationes animum sæpe
 subiissent meum, arbitratus sum has maligni esse
 insidias. Quid enim? Cum & nomen & gloriam
 ex bonorum operum fructu hactenus. consequu-
 ti sumus, nullas omninò aduersitates de manu Do-
 mini suscipimus? Quid si mihi id, quod diuini
 isti

Eius inuicta
 patientia.

o

Lucæ 16.

isti à Domino, meritò obijciatur? Recepti
in vita tua. His auditis senex conticuit, & dicit
viri virtutem magis admiratus est.

Ne somnus
quidē orati-
ones eius
impedire
potuit.

Porrò majora adhuc fortitudinis, & patienti-
signa dedit, cum nihil vnquam de diuinari-
rum studio in tanta morbi seuitia remisit. In-
ne somnus quidem eius cum Deo colloquium
terrumpere potuit. Nam etsi illius oculus
num sæpè gustauit, flexus ab ea, quæ omnia vitæ
natura: labra tamen eius faciebant quod con-
uerat. Multa etiã in extremo illo vitæ certamine
fratrib. futura prædixit. omnesq; ad cõstantiam
uinis sanè sermonib. hortatus est. Postremo
tẽpus adesse cerneret, quo corporeis vinculis
uẽdus erat, eiectis omnib. tres solos Episcopos
cessit, ijsq; post triduum, suũ instare excessum
perẽ dixit, quo sanè triduo luculenter multa
cælestis patriæ gaudio cũ ijs discessit; Deinde
latis in cælũ manib. ita excessit è corpore, ut
la extrema vitæ perfunctione, insitæ virtutis &
ctitatis insignè significationem daret; cuius
tem, Deus præclaro statim miraculo honora-

Obitus eius

Dæmonia-
cus ad eius
corpus exa-
nime libe-
ratur.

Vir quidã nomine Stephanus, genere Alexan-
nus, longo tẽpore, maligno vexatus dæmone,
recuperandæ salutis ad extremũ Theodosij spiri-
lecto eius adhæserat. Sed cũ virũ sanctũ corpore
solutũ vinculis, migrasse anima duerteret, dæ-
ratione recuperandæ salutis fractus miserabilis
valdè eiularus ædere, crines genasq; vellere,
ctus ferire, prostratoq; in terrã corpore, frõta
lum miserè pulsare, aliaq; plurima desperati-
signa ostendere. Cumq; nullum inueniret in ca-
mitate refugium, inuisam voluit abrũpere vitam.

His miser cogitationibus stimulatus, anhelans
spiritu se in lectũ Theodosij abiecit, sacrasq;

dicus amplectens reliquias. maluit cum ijs sepe-
liri, quam grauem diutius lucem aspicere. Quid
interim demon qui hominē grauiter quassabat,
contractū reliquiarū ferre non sustinens, hominē
valde miserabiliter discepfit, & apertis indicijs
sibi migrādum esse declarauit. Nec mora, virtute
reliquiarum superatus, hominem quem crudeli
diu tyrannide oppresserat, protinus deseruit.

Interea, cū pretiosa Theodosij morte p̄clarū
hoc miraculū longē latēq; deuulgatū fuit. Vnde
ex varijs orbis partibus plurimi accurresatq; ex
sacrarum conspectu reliquiarū incredibili vo-
luptate hauriētes, enixē operā dedēre, vt earū cō-
tactū fruerētur, tāto earū desiderio accēsi vt pla-
nē in frustra discepserēt, domūq; singuli singulas
partes asportātes, n̄ ab episcopis vigi'atū, & eo-
rum studio atque diligentia maturē in monu-
mentum illarū fuissent. Fuit autem inter reli-
quos antistites, qui viro sancto iusta persoluerunt

Petrus Epi-
scopus Hie-
rosolymo-
rum.

magnus ille Petrus, qui summa cum auctoritate
& eximia sanctitatis laude Apostolicā sedē Hie-
rosolymis administrabat, qui cum in vita, tum in
morte Theodosij, magnū illius desideriu habuit.

MARTYRIVM S. SALVII ENGOLIS-

mensis Episcopi; qui Anno Domini 801. Caroli verō
Magni crudeliter occisus est. Alij hūc Saluinū appel-
lant, & Sigebert. in Chron. Saluum pro Saliuo dicit.

Vide Czf.
Baro. in No-
tat. marty.
Rom.
& Tom. 9.
Ann.

Porrō confundunt nonnulli huius acta cū Saluij Epi-
scopi Albigenis, qui sub Chilperico Francorum
rege, doctrina clarū & sanctitate de-
quo Gregorius Turon. hist.

lib. 5. cap. 44.
Salius Antistes, diuini verbi præco eximius,
cū longē latēq; salutarē Christi doctrinam

11. Ianuarij.

○ 2 spargē-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN